

НЕБАНКІВСЬКІ ІНСТИТУЦІЙНІ ІНВЕТОРИ НА РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Характерною рисою розвинених ринків державних цінних паперів незалежно від організаційної моделі ринку є домінування небанківських інституційних інвесторів у структурі власників. Протягом останнього десятиріччя частка банків зберігається практично на одному рівні, мають місце лише певні циклічні коливання (наприклад, у США вона знаходиться на рівні 8-10 %, а у Великобританії – близько 6 % [2]). Це, в свою чергу, знижує інфляційні наслідки для економік, оскільки даний процес залежить від того, які суб'єкти є покупцями цих цінних паперів. У багатьох країнах, зокрема країнах ЄС, діяльність центрального банку як професійного учасника первинного ринку державних цінних паперів заборонена. Однак сучасний вітчизняний ринок боргових зобов'язань держави характеризується домінуванням НБУ та банків серед власників. У таблиці 1 представлена динаміка структури власників ОВДП як найбільш чисельних та вагомих цінних паперів держави [1].

Таблиця 1 – Динаміка структури власників ОВДП у 2008-2012 рр., %

Власники	Роки (станом на початок року)					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
НБУ	0	0	29,3	58,5	46,5	55,2
Банки	54,4	61,2	58,2	24,0	40,2	34,4
Нерезиденти	34,6	22,8	1,6	0,5	8,3	3,1
Інші	11,0	16,0	10,9	17,0	5,0	7,3

Як видно із таблиці 1, попит небанківського фінансового сектору, а саме небанківських інституційних інвесторів (інвестиційних фондів (ІСІ), страхових компаній (СК), пенсійних фондів (НПФ)) на державні цінні папери має нерівномірний характер. Найбільший попит на державні цінні папери, як найбільш стабільний фондовий інструмент, спостерігався у 2008 і 2010 роках, коли відбулось загострення кризової ситуації, в т. ч. на фінансових ринках.

Саме фактор стабільності зумовлює присутність державних цінних паперів у інвестиційних портфелях найбільш консервативних інституційних інвесторів: страхових компаній та пенсійних фондів (рис. 1).

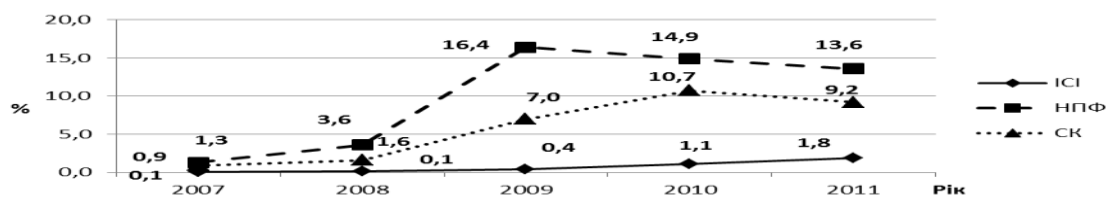

Рисунок 1 – Частка ОВДП у інвестиційних портфелях небанківських інституційних інвесторів, %

ОВДП є резервним активом, куди спрямовуються кошти інституційних інвесторів у разі порушення нормативів диверсифікованості розміщення активів. Але подальшому широкому застосуванню ОВДП для інвестування перешкоджає недосконалий механізм торгів цими цінними паперами на біржі (де укладається лише 8 – 27 % договорів), а відтак і низька ліквідність вторинного обігу ОВДП. Необхідність урегулювання всіх договорів за ОВДП в НБУ (який виконує функції депозитарію ОВДП) ускладнює процедуру обігу та потребує значного часу [3].

На сучасному етапі державі необхідно здійснити спробу диверсифікувати джерела залучення фінансових ресурсів, в т. ч. підвищити частку запозичень у небанківському фінансовому секторі. Певними кроками у вирішенні цього питання може стати заохочення інвесторів за допомогою зниження їх витрат при проведенні операцій з державними цінними паперами, а також використання стимулюючого впливу податків.

Список використаної літератури:

1. Цінні папери / Бюлетень НБУ. - 2012. - №1 (226). – С. 32-33.
2. Рак, Р. Регулювання ринку державних цінних паперів у розвинутих країнах [Електронний ресурс] / Р. Рак. – Режим доступу: http://kntu.kr.ua/doc/bibl_opis.pdf.
3. Багін, С Недержавні пенсійні фонди на неефективному фондовому ринку: приклад України [Електронний ресурс] / С. Багін, О. Макаренко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2011_1/2011_01_13.pdf.